

YARGININ TÜRKİYE'YE MALİYET OLMAKTAN ÇIKARAK YÜKSEK KATMA DEĞER SAĞLAR HALE GELMESİ, HUKUK SEKTÖRÜNÜN BÜYÜYEREK TÜRKİYE'Yİ ULUSLARARASI UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM MERKEZİ HALİNE GETİRMESİ, TÜRK HUKUKÇULARIN HİZMET İHRAÇ EDER HALE GELMESİ HAYAL DEĞİLDİR

YARGININ PERFORMANSINI GÜÇLENDİRMEK

Türkiye'de, 2014 yılında 100 bin kişiye düşen hakim sayısı 11.4 olup bu rakam, AB ülkelerinde 10.4-11.5 aralığında iken Almanya'da 23.9 hakimle en yüksek, İngiltere'de ise 3.3 hakimle en düşüktür. Almanya AB ortalamasının 2, İngiltere'nin 8 katı kadar, İngiltere ise AB ortalamasının 3'te 1'i, Almanya'nın 8'de 1'i kadar fazla hakim çalıştırmaktadır. Aynı yıl içinde açılan dava sayısı Türkiye'de 3 milyon 706 bin, İngiltere 2 milyon 815 bin ve Almanya'da 5 milyon 64 bin olup, nüfus ve ekonomiye göre karşılaştırılabilir büyüklüktedir. İngiltere'de 1 hakime düşen dava sayısı 1.487 ile 262 dava düşen Almanya'nın 7 katı, 419 dava düşen Türkiye'nin 3 katı daha fazladır. Bir Türk hakimin, 1 Alman hakimin iki katı, İngiliz hakimin ise yaklaşık 3'te biri kadar davaya bakması gerekmektedir. İngiliz hakimin yansı kadar davaya bakan Türk hakimi iş yükü altında boğulmakta, dava sayısını Almanya seviyesine indirmeye çalışmaktadır.

İngiliz yargısı, davaların yüzde 98'inde uzlaşma sağlarken Alman yargısı sadece yüzde 38'ini sulh edebiliyor. Türkiye'de ise durum oldukça vahim... Türkiye'de davaların yüzde 2'sinde bile sulh sağlanamıyor. Davaların yüzde 98'inde tatmin edici olmayan kararlar veren yargı, toplumda uzlaşmayı artırıp ihtilafları azaltmak yerine adeta körüklemekte olan mahkemeler, tam tersine yeni uyuşmazlıklar doğurma yeri haline gelmiş bulunuyor. 2014 yılında Yargı bütçesi Almanya'da 12.7, İngiltere'de 6, Türkiye'de ise 2.5 milyar Euro'dur. Almanya, İngiltere'deki adalete erişim şikayetlerini İngiltere'nin iki katı bütçe ayırmak ve 8 katı fazla hakim çalıştırmak suretiyle çözmüş olmasına karşın, ancak yine de İngiltere'nin 3'te biri kadar uzlaşma performansı gösterebiliyor.

Arada bu kadar bariz ve büyük fark olmasının temel sebebi, İngiltere'de her uyuşmazlıkta olayların ve delillerin (aleyhe olsa bile)

dürüstçe tam ve doğru ifşa ve ibrazı geçerli iken Almanya'da iddiayı ispat etme - ispat edilebilecek şeylerin iddia edilmesi sisteminin geçerli olmasıdır.

Tam ve doğru ifşa ve ibraz sistemi, hakimin davadaki iş yükünü yüzde 90 azaltırken tarafları uzlaşmaya zorlamakta, yargılamada mahkemeye düşen iş yükünü azaltarak her daim iyide giden bir döngü oluşturmaktadır. 2011 yılındaki bir ankete göre tam ve doğru ifşa sistemine sahip olan İngiltere, Hollanda ve İsviçre'de yargı hizmetlerinden memnuniyet ve yargılama hızı, bu sisteme sahip olmayan ülkelere göre oldukça yüksektir.

Türkiye, İngiltere ve Almanya arasındaki farklar, başarı ve zayıflıklar analiz edilip dersler çıkarılarak bu farkındalığı sağlayabilir, adalete erişim hakkını güvence altına alırken yargısını ve yargılamalarını etkin ve verimli çalıştıracak kendine özgü bir sistem kurabilir. Yargı performansı, Türkiye'nin kendi ihtiyaçlarına cevap veren özgün bir tam ve doğru ifşa ve ibrazı getirilmesi suretiyle kolaylıkla artırılabilir.

Tam ve doğru ifşa ve ibraz, yargının tüm paydaşlarına büyük kazançlar ve fırsatlar getirecektir. Önlerine tekemmül etmiş dosyalar gelmesi, hakimlerin hızlı ve sıhhatli kararlar vermelerini, adalette kaliteyi ve saygınlıklarını artıracaktır. Avukatların sorumlulukları, iş kaynakları hızla artacak, paralel olarak etkinlik ve saygınlıkları yükselecek, hem adalete güven güçlenecek hem de daha az sayıda hakimle daha çok sayıda ve daha yüksek kalitede hizmet üretilebilecek, toplumda uzlaşma ve iş birliği kültürü hızla gelişecektir.

Yargının Türkiye'ye maliyet olmaktan çıkarak yüksek katma değer sağlar hale gelmesi, hukuk sektörünün büyüyerek Türkiye'yi uluslararası uyuşmazlık çözüm merkezi haline getirmesi, Türk hukukçuların hizmet ihraç eder hale gelmesi hayal değildir.